

A *Malus* nemzetség egyetlenegy faja, csak a vadalma (*Malus sylvestris*) őshonos Közép-Európában. Mivel a faj gazdasági jelentőséggel alig rendelkezett, az elterjedési területén lévő erdőkből, mezőgazdasági területekről nagyrészt eltűnt. Az alma, amely a Föld és a női nem szimbóluma is, már a bibliai kezdetektől elkíséri az emberiséget. Míg a keltáknál a szerelmet, a fiatal erőt és a termékenységet szimbolizálta, addig a germánoknál az anyai mell és a szerelem jelképe volt.

„S ha csakugyan vadalmafa lennék,
Volna öröm a földön és
Sebol semmi bú, szenvedés
S a mosolygó fejeket nem
Bántaná az elköltözés.”

Jubász Gyula:

Szeretném, ha vadalmafa lennék!

Az általában 6–10 méter magasságú fa időjárástól és termőhelyi viszonyoktól függően, de túlnyomó részben április második felében virágzik. A virágzás időtartama hosszabb, mint a nemesített fajtáké, általában 8–10 nap. Az elnyomott, kis koronájú fák csak nagyon későn és kevésbé intenzíven virágoznak.

Jellemző, hogy az idős példányok villásak, sőt sokszor ikertörzsűek, melyek koronája azonban összeér, így az összkorona-felület igen terjedelmes.

Termése 2-3 cm átmérőjű, éretten sárgászöld színű, fanyar ízű alma; magja 5-6 mm nagyságú, világosbarna. Termése a maggal együtt szeptember végén, október elején hullik; kedvelt tápláléka a vaddisznónak.

Félárnyéktűrő, azonban különösen fiatal korban igényli a megfelelő megvilágítást. Fagyérzékenységeről, télállóságáról, valamint a szárazság elleni tűréséről megoszlik a szakemberek véleménye. Természetes előfordulási helyein csak azokban az állományokban lehet versenyképes a többi fafajjal szemben, ahol a lombkoronaszint nem teljesen zárt.

Termése csírázásgátló anyagokat tartalmaz, ezért a csemetekerti szaporí-

A vadalma (*Malus sylvestris* (L.) MILL.) erdőművelési tulajdonságai

— **Dr. Frank Norbert** – tanszékvezető egyetemi docens, SOE EMK EMEVI

táshoz a terméshústól el kell választani magokat. A magvak 2–10 °C hőmérsékleten, 11% páratartalom mellett 2 évig is megőrzik csírázóképeségüket.

A magvetés tavasszal és ősszel is lehetséges, de a nemzetközi gyakorlatban inkább az őszi vetés terjedt el, amelyet azonban a rágcsálóktól védeni kell. A tavaszi vetés esetén azonban szükséges a hidegszkarifikálás (10 héten keresztül 3 °C-on való tárolás), majd vetés, különben másodlagos magnyugalmi állapot következik be, és az elvetett magtétel csak a rákövetkező évben fog csírázni.

Teljes vetés esetén 10–30 g/m², soros vetés esetén 1–3 g/dm² a vetőmagnorma, melyet 2–3 cm takaróréteggel kell fedni. Átlagosan 1 kg vadalmamag mintegy 11 000 csemete előállítására alkalmas.

A vadalma gyökérzete sekélyen futó, gazdagon elágazó, azonban hajlamos szívgyökérzet fejlesztésére is. Gyökérzetének sarjzsdóképesége rossz, bár előfordul; a rendszertelenül megjelenő tősarjak fejlődése gyenge, magoncai viszont az almanemesítés kiváló alanyai.

A vadalma fatermése ritkán éri el az iparifaméretet. Mivel azonban termése élelemként és takarmánycént is igen kedvelt volt, már a 16. századtól Európa számos részén védelemben részesült, sőt például a Nassai fa- és erdőrendtartás kimondottan tiltotta a vadalma és vadkörte kivágását.

A vadalma ex situ megőrzése jelentős erdőművelési beavatkozást igényel, azaz a meglévő fák, fáschkák szabad állásba való helyezése

és ápolása, nevelése, esetleges védelme feltétlenül szükséges. A külföldi tapasztalatok alapján a középerdőalak tűnik a legmegfelelőbbnek a fenti célok elérése érdekében.

A vadalma, mint általában az erdei gyümölcsök, elfeledett fafaj; a történelem előtti időkben azonban fontos szerepet töltött be az emberek táplálkozásában. Manapság is számos lehetséges alkalmazási területe van (lehetne) a szél- és hófogó erdősávokban, faállományok elegyítésében, erdőszegélyek kialakításában, valamint a szociális, üdülési rendeltetéssel rendelkező erdeinkben, a táj egyhangúságának feloldásában. Végezetül Luther Márton szavai: „Ha tudnám, hogy holnap a világ elpusztul, már ma ültetnék egy almafát.”

A vadalma gyökérzete (Kutschera, L. – Lichtenegger, E.: Wurzelatlas, 2002)

